

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a **felperesnek** - melynek képviselőjét a felülvizsgálati eljárásban a Legfőbb Ügyészség Magánjogi Főosztálya látta el, **alperes** ellen **általános szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítása** iránt a Fővárosi Bíróság előtt 15.G.40.386/2007. szám alatt indult és másodfokon a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.568/2010/6. számú ítéletével befejezett perében az említett jogerős ítélet ellen az alperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.568/2010/6. számú ítéletének felülvizsgálati kérelemmel nem támadott rendelkezéseit nem érinti, a felülvizsgálni kért rendelkezések közül a Hitelkártya Üzletszabályzat, valamint az American Express Gold Üzletszabályzat II.2. (7) c) pontjára vonatkozó ítéleti rendelkezést a 2009. augusztus 1. és 2009. október 31-e közötti időszak tekintetében hatályában fenntartja, e körben a 2009. július 31-ig terjedő időszakra vonatkozó, azokat érvénytelenné nyilvánító rendelkezését hatályon kívül helyezi és e tekintetben a Fővárosi Bíróság 15. G.40.386/2007/39. számú ítéletét helybenhagyja. Erre tekintettel az Ítéltábla ítélete rendelkező részében szereplő közlemény utolsó előtti bekezdését az alábbiak szerint módosítja, pontosítja:

A jogerős ítélet megállapította, hogy a Hitelkártya Üzletszabályzat valamint a 2005. augusztus 1. és 2009. október 31. között hatályos American Express Gold Üzletszabályzat II.2. (7) c) pontjainak „a Bank üzletpolitikájának, illetve termékpolitikájának változása” szövegrésze azért érvénytelen, mert sérti a jóhiszeműség és tisztesség követelményét azzal, hogy a bank számára a szerződés egyoldalú módosítását anélkül teszi lehetővé, hogy az ügyfél számára biztosítaná az azonnali hatályú felmondás lehetőségét.

Egyebekben a Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a perköltségre vonatkozó rendelkezésekre is kiterjedően az Ítéltábla ítéletét hatályában fenntartja azzal a pontosítással, hogy helyesen az American Expressz Gold Üzletszabályzat 2009. november 1-től hatályos VIII.1. (1) pontjában szereplő - nem a VIII.2. pontjában szereplő - kikötés érvénytelen, a Hitelkártya Üzletszabályzat II.1. (9) pontjára, valamint az American Expressz Gold Üzletszabályzat II.1. (8) pontjára vonatkozó megállapítások tekintetében pedig az üzletszabályzat hatályának végső időpontja helyesen 2009. október 31-e.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A felperes közérdekű keresetében egyebek mellett az alperes Hitelkártya Üzletszabályzatának, American Expressz Gold Hitelkártya Üzletszabályzatának és Lakossági Hitelkártya Üzletszabályzatának különböző időszakokban hatályban volt egyes kikötései érvénytelenségének megállapítását, az alperes mindezek alkalmazásától való eltiltását, továbbá közlemény közzétételére kötelezését kérte.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

A Fővárosi Bíróság 15.G.40.386/2007/39. számú ítéletével a keresetet elutasította. Többek között az alábbiakat állapította meg:

Az elsőfokú ítélet szerint mind az alperes Hitelkártya Üzletszabályzatának 2009. november 1-ig hatályos IX. 1. (2) pontja, mind az American Expressz Gold Kártya Üzletszabályzatának 2005. június 1-től 2009. november 1-ig hatályos VIII. 1. (2) pontja a kézbesítés megtörténtének vélelmét a Pp. 99. §-ában szabályozott tartalommal írja elő és a sikertelen kézbesítés jogkövetkezményeit csupán a fogyasztó mulasztására, vagy a fogyasztó valóságtól eltérő lakcím bejelentésére vezeti vissza. E rendelkezések a bizonyítási terhet nem változtatják meg a fogyasztó terhére, ezért nem minősül tisztességtelennek a kézbesítés elmaradásának vélelem formájában a fogyasztó terhére való értékelése. A keresetben írtakkal szemben e rendelkezések nem ütköznek a 18/1999.(II.5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 1. § /1/ bekezdés j) pontjába, és a Ptk. 2006. március 1-ig hatályos 209/B. § /1/ bekezdésébe, illetve a Ptk. jelenleg hatályos 209. §-ának /1/ bekezdésébe sem.

A Hitelkártya Üzletszabályzat 2003. szeptember 29-től 2009. november 1-ig hatályos II. 1. (9) pontja, valamint 2009. november 1-től hatályos II. 1. (8) pontja és az American Expressz Gold Kártya Üzletszabályzata 2005. június 1. óta hatályos II. 1. (8)

pontjának rendelkezései nem ütköznek a Korm. rendelet 2. § d) pontjában írtakba, ekként nem minősülnek tisztességtelennek. Nem jogosítják fel ugyanis egyoldalúan alperest a szerződési feltételek alapos ok nélküli módosítására és amellett lehetővé teszik a fogyasztó részére a szerződés felmondását is. E rendelkezések arra adnak lehetőséget, hogy az alperes az ügyfél hitelképességének és teljesítőképességének vizsgálata alapján módosíthassa a szerződést. E vizsgálatok azonban a fogyasztó számára kedvező eredménnyel is járhatnak, hisz ily módon elkerülhető a Ptk. 525. §-ában szabályozott felmondási okok bekövetkezése.

Az elsőfokú bíróság szerint a Hitelkártya Üzletszabályzat, valamint az American Expressz Gold Kártya Üzletszabályzat II. 2. (7) c) pontjában írt rendelkezései sem minősülnek tisztességtelennek, mert e rendelkezéseket jogszabály előírásainak megfelelően határozta meg az alperes. Az egyoldalú szerződés módosítás vonatkozásában a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) korábban hatályos 210. § /3/ bekezdésének felhatalmazása alapján járt el, míg a közzétételre vonatkozó rendelkezéseket a Hpt. 203. § /1/ bekezdése, 210. § /4/ bekezdése és a 227/2006.(XI.20.) Korm. rendelet 15. §-a alapján állapította meg.

A felperes fellebbezése alapján eljáró Fővárosi Ítéltábla 6. sorszámú ítéletével az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta és az alperessel szerződő valamennyi félre kiterjedő hatállyal megállapította az alperesi üzletszabályzatok alábbi rendelkezéseinek érvénytelenségét azzal, hogy az érvénytelenség megállapítása nem érinti a 2003. szeptember 29-e és 2006. február 28-a közötti időszakban megkötött, és 2007. május 8. napjáig teljesített szerződéseket. A jogerős ítélet szerint:

- érvénytelen az alperes Hitelkártya Üzletszabályzata IX. 1. (2) pontjának, a Lakossági Hitelkártya Üzletszabályzat IX. 1. (1) pontjának, valamint az American Expressz Gold Üzletszabályzat 2005. június 1-től hatályos VIII. 1. (2) pontjának és 2009. november 1-től hatályos VIII. 2. pontjának az a kikötése, hogy a „Posta útján, a bank által ismert címre, igazoltan megküldött értesítések, felszólítások legkésőbb a postára adást követő 5. munkanapon kézbesítettnek tekintendők”,

- érvénytelen a Hitelkártya Üzletszabályzat II. 1. (9) pontjának, valamint a 2005. június 1. napjától 2009. október 30. napjáig hatályos American Expressz Gold Üzletszabályzat II. 1. (8) pontjának az a kikötése, mely szerint „A Bank a Szerződés fennállása alatt jogosult a Hitelkeret egyoldalú módosítására, amelyről a Szerződő felet 30 nappal korábban értesíti”,

- érvénytelen a Hitelkártya Üzletszabályzat 2006. május 1. napjától 2009. október 31. napjáig hatályos II. 1. (10) b) pontjának, valamint a Lakossági Hitelkártya Üzletszabályzat II. 1. (8) pontjának a következő szövegrésze; „...amelynek eredményétől függően jogosult a jóváhagyott hitelkeret összegének csökkentését

kezdemenyezni. A hitelkeret összegének csökkentése automatikusan és azonnali hatállyal valósul meg. A hitelkeret változásáról a Bank írásos értesítést küld a Számlatulajdonos részére",

- érvénytelen a Hitelkártya Üzletszabályzat, valamint a 2005. június 1-től 2009. október 30-ig hatályos American Expressz Gold Üzletszabályzat II. 2. (7) c) pontjának „a Bank üzletpolitikájának, illetve termékpolitikájának változása” szövegrésze.

Az alperest közlemény közzétételére kötelezte.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A jogerős ítélet szerint megalapozottan hivatkozott a felperes fellebbezésében arra, hogy az üzletszabályzatokban írt, a postára adást követő 5. munkanapon történő kézbesítés mellett felállított vélelem a fogyasztót olyan helyzetbe hozza, hogy bizonyítania kell a kézbesítés elmaradását, mint nemleges tény. Ennek bizonyítása nagyfokú nehézségekbe ütközik, tehát a kézbesítés megtörténtével kapcsolatos bizonyítási terhet az üzletszabályzatok a fogyasztók hátrányára változtatják meg, ezért e rendelkezések a Korm. rendelet 1. § /1/ bekezdés j) pontjába ütköznek és így tisztességtelenek. Ugyanakkor a jogerős ítélet szerint nem lehet megállapítani a bizonyítási tehernek a fogyasztó hátrányára való megváltoztatását akkor, ha a vélelem a sikertelen kézbesítés olyan okaihoz kapcsolódik, melyek a fogyasztó felróható magatartására vezethetők vissza. Ebben az esetben a vélelem a bizonyítási terhet nem érinti, ugyanis - figyelemmel arra, hogy a Bank által megküldött értesítéseket, felszólításokat nem lehet a postára adást követő 5. munkanapon kézbesítettnek tekinteni - a fogyasztónak kell bizonyítania a kézbesítés megtörténtét, illetve, hogy a kézbesítés a fogyasztó felróható magatartása miatt volt sikertelen.

Nem értett egyet a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróságnak a hitelkeret, valamint az általános feltételek egyoldalú módosításával kapcsolatos álláspontjával. A másodfokú bíróság szerint a hitel jogviszonyra figyelemmel nem tisztességtelen, hogy az alperes a hitelképesség vizsgálatára alapítottan a hitelkeretet egyoldalúan módosíthatja. Ugyanakkor a hitelkeret leszállítása a fogyasztó számára hátrányos egyoldalú módosítást jelent, az üzletszabályzatok pedig nem teszik lehetővé a kártyabirtokos számára, hogy ilyen esetben a Hitelkártya Szerződést azonnali hatállyal felmondhassa. A Hitelkártya Szerződés csupán rendes felmondással történő megszüntetésének lehetősége nem felel meg a Korm. rendelet 2. § d) pontja által megkövetelt azonnali hatályú felmondásnak.

A jogerős ítélet szerint a Hpt. 210. § /3/ bekezdése az egyoldalú szerződésmódosítást csak előre meghatározott objektív okok fennállása esetén engedi meg, ugyanakkor a Hitelkártya Üzletszabályzat, valamint a 2005. június 1. és 2009. október 31. között hatályos American Expressz Gold Üzletszabályzat II. 2. (7) c) pontja a szerződés egyoldalú módosítását akkor is lehetővé teszi az alperes számára, ha az alperes egy szubjektív döntéssel megváltoztatja üzlet, illetve termékpolitikáját. Ez a rendelkezés

nemcsak a Hpt. 210. § /3/ bekezdésébe ütközik, hanem a Korm. rendelet 2. § b) pontjába is, mert nem biztosítja a szerződés egyoldalú módosítása esetére az azonnali hatályú felmondás lehetőségét.

A másodfokú bíróság az érvénytelenség megállapításáról a Ptk. 2006. február 28-ig hatályos 209/B. § /1/ bekezdése és 2006. március 12-től hatályos 209. § /1/ bekezdése alapján döntött, a közlemény közzétételére pedig a Ptké-II. 5/B. § /1/ bekezdése alapján kötelezte az alperest.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet alperest marasztaló rendelkezéseinek hatályon kívül helyezését és e tekintetben az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti a Pp. 3. § /1/ bekezdésében, 206. § /1/ bekezdésében, továbbá a Ptk. 209. § /2/ és /5/ bekezdésében írtakat. Felülvizsgálati kérelmét az alábbiakkal indokolta:

Iratellenesen állapította meg a jogerős ítélet az American Expressz Gold Üzletszabályzat 2009. november 1-től hatályos VIII. 2. pontjának érvénytelenségét a sérelmezett kézbesítési vélelem miatt, mert az nem tartalmazza a jogerős ítéletben hivatkozott kézbesítési vélelmet.

A felperes fellebbezésében kizárólag a felmondásra vonatkozó szabályokkal összefüggésben sérelmezte a kézbesítési vélelemre vonatkozó szerződési feltételeket, konkrétan azt sérelmezte, hogy az üzletszabályzatokban megállapított kézbesítési szabályok a felmondás közlésére is irányadóak. Nyilvánvaló tehát, hogy a kézbesítési vélelemre vonatkozóan önállóan, - tehát a felmondási időtől függetlenül - a felperes nem terjesztett elő fellebbezési kérelmet. A másodfokú bíróság mégis a felmondás szabályainak tükrében vizsgálta a kézbesítésre vonatkozó szerződési feltételeket. Amennyiben viszont a felmondás kezdő napjára vonatkozó szerződési feltételek nem fordítják meg a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára - ahogy azt az eljáró bíróságok állították - akkor a felmondás kezdetére nem vonatkoztatható az érvénytelennek nyilvánított kézbesítési vélelem sem. Ebből viszont az következik, hogy a másodfokú bíróság a Pp. 3. § /1/ bekezdését megsértve nyilvánította érvénytelennek az 5 napos kézbesítési vélelemre vonatkozó rendelkezéseket.

Az elsőfokú ítélet szerint a hitelkeret egyoldalú módosításával kapcsolatos rendelkezéseket a Korm. rendelet 2. § d) pontjában írtakra tekintettel tisztességtelennek tekinteni nem lehet, mert a támadott szerződési feltételek nem jogosítják fel egyoldalúan az alperest a szerződési feltételek alapos ok nélküli módosítására és lehetővé teszik a fogyasztó részére a szerződés felmondását. A felperes fellebbezésében mindezt nem vitatta és - ahogy azt keresetében is tette - a Korm. rendelet 2. § e) pontjának megsértésére hivatkozott. A másodfokú bíróság tehát a kereseti kérelemhez kötöttség elvét megszegve, fellebbezés hiányában állapította meg a Korm. rendelet 2. § d) pontja alapján az azonnali

hatályú felmondás lehetőségének hiánya miatt a hitelkeret egyoldalú módosításával kapcsolatos rendelkezések érvénytelenségét. A jogerős ítélet tehát a Pp. 3. § /1/ bekezdésébe ütközik.

A Ptk. 209. /5/ bekezdése szerint nem minősülhet tisztességtelennek a szerződési feltétel, ha azt jogszabály állapítja meg, vagy ha azt jogszabály előírásának megfelelően határozták meg. A perbeli esetben az alperes Üzletszabályzatainak a hitelkeret összegének egyoldalú módosítására vonatkozó rendelkezései megfelelnek a 232/2001.(XII.10.) Korm. rendelet 14. § /3/ bekezdésében, majd a 2010. január 1-ig hatályban volt 227/2006.(XI.20.) Korm. rendelet 15. § /2/ bekezdésében írtaknak, mely jogszabályok nem biztosítják az azonnali hatályú felmondás lehetőségét az ügyfél részére. A hivatkozott jogszabályok lex specialisnak tekintendők a Korm. rendelet szabályaival szemben.

A Ptk. 2006. március 1-től hatályos 209. § /2/ bekezdésében írtakra tekintettel is alaptalan a másodfokú bíróság hivatkozott rendelkezése. Határozatlan idejű szerződések esetében ugyanis indokolt a rendszeres felülvizsgálat, mert beállhatnak az adós körülményében olyan lényeges változások, melyek az azonnali hatályú felmondást is indokolttá teszik (Ptk. 524. § /1/ bekezdése). Nem véletlen, hogy a Ptk. csak a hitelező számára biztosítja az azonnali hatályú felmondás jogát. A fogyasztási kölcsön adósa számára viszont lehetővé tette a Hpt. 214. § /1/ bekezdése a lejárat előtti teljesítést, mely ugyancsak a szerződés megszűnését eredményezi.

A Hpt-nek a keresetlevél benyújtása idején hatályban volt, és „2009. július 1-ig” hatályos 210. §-ának /3/ bekezdéséből nem következik az, hogy az egyoldalú szerződésmódosításra csak előre meghatározott, objektív okok fennállása esetén kerülhetne sor. Az alperes üzletszabályai a Hpt. 210. § /3/ bekezdésében írtaknak megfelelően tartalmazták azt, hogy az alperes jogosult üzletpolitikájának, illetve termékpolitikájának változása esetén a szerződés egyoldalú módosítására. A tisztességtelenséget nem alapozhatja meg az sem, hogy az azonnali hatályú felmondás lehetősége a fogyasztó részére nem biztosított. A jogerős ítélet egyébként tévesen hivatkozik arra, hogy az üzletpolitika, illetve termékpolitika változása miatti egyoldalú szerződésmódosítás a Korm. rendelet 2. § b) pontjába ütközik, mert e rendelkezésnek ebből a szempontból nem lehet jelentősége és e jogszabályhely megsértésére a felperes sem hivatkozott.

A felperes a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, vizsgálhatta felül és arra a megállapításra jutott, hogy a jogerős ítélet túlnyomórészt nem jogszabálysértő.

A Hitelkártya Üzletszabályzat IX. 1. (2) pontja, valamint az American Express Gold Kártya Üzletszabályzat 2005.június 1-től 2009. október 31-ig hatályos VIII. 1. (2) pontjának első mondata azt mondja ki, hogy a bank mind a kártya nélküli hitelszámla ügylettel, mind a kártya ügylettel kapcsolatos értesítéseit, felszólításait a szerződő fél szerződésben megjelölt levelezési címére küldi ki. A második és a harmadik mondat a következőket tartalmazza: „Posta útján, a bank által ismert címre, igazoltan megküldött értesítések, felszólítások legkésőbb a postára adást követő 5. munkanapon kézbesítettnek tekintendők. A szerződő fél által megadott levelezési címére továbbított dokumentumok kézbesítettnek tekintendők abban az esetben is, ha azok sikertelen kézbesítés miatt a bankhoz visszaérkeznek. Ilyen esetben a kézhezvétel időpontja a kézbesítés megkísérlésének időpontja”. Ezek a rendelkezések - a fentebb ismertetettekkel szinte szó szerint azonosan - szerepelnek a 2009. november 1-től hatályos American Express Gold Kártya Üzletszabályzatban is, tény azonban, hogy nem a jogerős ítéletben megjelölt VIII. 2. pontban, hanem a VIII. 1. (1) pontban.

Az idézett rendelkezések második és harmadik mondatai alapvetően eltérő tényálláson alapulnak. Míg ugyanis a harmadik mondatban írt esetben a posta részéről - a visszajelentés szerint - volt kézbesítési kísérlet és pedig az ügyfél által megadott levelezési címen, a második mondatban írt rendelkezés nem tulajdonít jelentőséget annak, hogy ténylegesen volt-e kézbesítési kísérlet, a vélelmet kizárólag ahhoz kapcsolja, hogy a megadott címre igazoltan megtörtént az értesítés, felszólítás postai úton való feladása. Ez pedig azt jelenti, hogy önmagában a küldemény igazolt feladása megalapozza azt a vélelmet, hogy a kézbesítés a postára adást követő 5. munkanapon megtörtént, még abban az esetben is, ha a posta esetleg elmulasztotta a kézbesítés megkísérlését, vagy azt későbbi időpontban tette meg.

A Korm. rendelet 1. §-ának /1/ bekezdése példálózóan sorolja fel azokat a szerződési feltételeket, melyeknek a fogyasztói szerződésben való alkalmazása tisztességtelennek minősül és e felsorolásban j) pont alatt szerepel a bizonyítási tehernek a fogyasztó hátrányára való megváltoztatása is. A Legfelsőbb Bíróság egyetért a másodfokú bírósággal abban, hogy a hivatkozott szabályzatoknak az a rendelkezése, mely szerint a postára adást követő 5. munkanapon kézbesítettnek kell tekinteni a posta útján a bank által ismert címre, igazoltan megküldött értesítéseket, felszólításokat, a Korm. rendelet 1. § /1/ bekezdés j) pontja értelmében tisztességtelennek minősül, ugyanis a kézbesítési vélelem folytán az ügyfélnek kell bizonyítani a kézbesítés, illetve a kézbesítési kísérlet hiányát, míg az alperes mentesül a kézbesítés, illetve a kézbesítési kísérlet megtörténtének bizonyítása alól. Erre figyelemmel pedig nem vitatható, hogy a bizonyítási teher megváltozott és pedig a fogyasztó hátrányára.

Alaptalanul állítja a felülvizsgálati kérelem, hogy a felperes kizárólag a felmondásra vonatkozó szabályokkal összefüggésben sérelmezte a kézbesítési vélelemre vonatkozó szerződési feltételeket, és így a másodfokú bíróság túlterjeszkedett a fellebbezési kérelmen. A felperes fellebbezésében a kézbesítési vélelemre vonatkozó idézett rendelkezések második és harmadik mondatában írtakat is támadta. Ugyan arra is hivatkozott, hogy a kézbesítési vélelem felállítása folytán a fogyasztónak meg kell döntenie a felmondás kézbesítésének időpontjára és ezzel összefüggésben a felmondási idő kezdő időpontjára vonatkozó vélelmet is, amely tértivevényes kézbesítés előírásának hiányában szinte lehetetlen, az érvelés azonban nem zárta ki, hogy a másodfokú bíróság ne csak a felmondás kézbesítésével összefüggésben döntsön a hivatkozott rendelkezés második mondatában írt, a bank által igazoltan megküldött bármely értesítéssel kapcsolatos kézbesítési vélelem érvénytelensége tárgyában.

A Korm. rendelet 2. § d) pontja szerint a fogyasztói szerződésben ellenkező bizonyításig tisztességtelennek kell tekinteni azt a szerződési feltételt is, mely lehetővé teszi, hogy a fogyasztóval szerződő fél a szerződést egyoldalúan, a szerződésben meghatározott alapos ok nélkül módosítsa, (különösen, hogy a szerződésben megállapított pénzbeli ellenszolgáltatás mértékét megemelje), vagy amely lehetővé teszi, hogy a fogyasztóval szerződő fél a szerződést egyoldalúan a szerződésben meghatározott alapos okkal módosítsa, ha ilyen esetben a fogyasztó nem jogosult a szerződéstől azonnali hatállyal elállni, vagy azt felmondani. E rendelkezés nyelvtani értelmezéséből következően a szövegrész első fordulata az olyan egyoldalú szerződésmódosítást tekinti tisztességtelennek, melyre a szerződésben meghatározott alapos ok nélkül került sor, a második fordulat szerint pedig a szerződés egyoldalú módosítása a szerződésben meghatározott alapos okra alapítottan is tisztességtelen, ha ilyen esetben a fogyasztó nem jogosult a szerződéstől azonnali hatállyal elállni, vagy azt felmondani.

A Hitelkártya Üzletszabályzat II. 1. (9) pontja, valamint az American Express Gold Kártya Üzletszabályzat II. 1. (8) pontja, mindkettőnek a 2009. október 31-ig hatályos rendelkezései azt az egyező előírást tartalmazza, hogy „a bank a szerződés fennállása alatt jogosult a Hitelkeret egyoldalú módosítására, amelyről a Szerződő felet 30 nappal korábban előzetesen értesíti”. Egyértelmű, hogy e rendelkezés szerint az alperes előzetes értesítést követően a szerződésben meghatározott alapos ok hiányában, lényegében indokolás nélkül is jogosult a hitelkeret egyoldalú módosítására, ezért helytállóan tekintette e rendelkezéseket tisztességtelennek a másodfokú bíróság a Korm. rendelet 2. § d) pontjának első fordulatában írtak alapján.

A Hitelkártya Üzletszabályzat 2006. május 1-től 2009. október 31-ig hatályos rendelkezéseinek II. 1. (10) b) pontja kimondja, hogy a bank jogosult a szerződés időtartama alatt a számlatulajdonos

hitelképességét és teljesítését vizsgálni, melynek eredményétől függően jogosult a jóváhagyott hitelkeret összegének csökkentését kezdeményezni. A hitelkeret csökkentése azonnali hatállyal valósul meg és a hitelkeret összegének változásakor a bank - értelemszerűen utólag - írásos értesítést köteles küldeni a számlatulajdonos részére. Lényegét tekintve ezzel azonosan rendelkezik a Lakossági Hitelkártya Üzletszabályzat 2009. november 1-től hatályos II. 1. (8) pontja is.

Egyetért a Legfelsőbb Bíróság a másodfokú bírósággal abban, hogy önmagában nem minősül tisztességtelennek a hitelképesség és teljesítőképesség vizsgálatára irányuló eljárás alapján a hitelkeret azonnali hatályú egyoldalú leszállítása, viszont ha ilyen esetben a fogyasztó nem jogosult a szerződéstől azonnali hatállyal elállni, vagy azt azonnali hatállyal felmondani, akkor tisztességtelennek kell tekinteni a szerződés ilyen módon való egyoldalú módosítását. Jelen esetben a Korm. rendelet 2. § d) pont második fordulata alapján a tisztességtelenség fennáll, mert az Üzletszabályzatok alapján az alperes jogosult alapos okra hivatkozva azonnali hatállyal megvalósítani a hitelkeret összegének csökkentését, de ugyanakkor nem biztosítja az Üzletszabályzat a fogyasztó számára azt, hogy erre tekintettel a szerződéstől azonnali hatállyal elálljon, vagy azt azonnali hatállyal felmondhassa. A Lakossági Hitelkártya Üzletszabályzat 2009. november 1-től hatályos II. 1. (8) b) pontjának utolsó mondata ugyan kimondja, hogy az azonnali hatállyal megvalósuló hitelkeret csökkentésről küldött értesítés keltétől számított 30 napon belül a szerződő fél a még fennálló tartozásának megfizetése mellett dönthet a szerződés felmondásáról, de ez nem pótolja a Korm. rendelet 2. § d) pont második fordulatában írt azonnali hatályú elállás, vagy azonnali hatályú felmondás biztosításának hiányát.

A Ptk. 2006. február 28-ig hatályos 209/B. §-ának /6/ bekezdése, valamint 2006. március 1-től hatályos 209. §-ának /5/ bekezdése szerint valóban nem minősülhet tisztességtelennek az a szerződéseik feltétel, melyet jogszabály állapított meg, vagy melyet jogszabály előírásának megfelelően határoztak meg. E jogszabályhelyek alkalmazása szempontjából azonban nincs jelentősége a 232/2001.(XII.10.) Korm. rendelet 14. § /3/ bekezdésében és a 227/2006.(XI.20.) Korm. rendelet 15. § /2/ bekezdésében írtaknak. Az utóbbi jogszabályhelyeken írtak szerint ugyanis az egyoldalú szerződésmódosítás csak a módosításra irányuló ajánlatban meghatározott legalább 30 napos időtartam elteltével lép hatályba, de csak akkor, ha az ügyfél ezen időtartam alatt a szerződést nem mondja fel. A perbeli esetben viszont az esetleg alapos okkal történt azonnali hatályú egyoldalú szerződésmódosítás hatályba lépésével egyidejűleg a fogyasztó egyoldalú jognyilatkozatával nem tudja elérni a szerződés azonnali hatályú megszüntetését.

A bíróság a felek által előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz ugyan a Pp. általános rendelkezései szerint kötve van, de jogosult arra, hogy a kérelmeket, nyilatkozatokat ne

alakszerű megjelölésük, hanem tartalmuk szerint vegye figyelembe (Pp. 3. § /2/ bekezdés). Ebből következően a másodfokú bíróság nem sértette meg a Pp. rendelkezéseit azzal, hogy a felperes fellebbezésében hivatkozott, a Korm. rendelet 2. § e) pontjában megjelöltekkel szemben a rendelkezésére álló adatok alapján a Korm. rendelet 2. § d) pontjában írt okból állapította meg a hivatkozott rendelkezések érvénytelenségét.

A Hitelkártya Üzletszabályzat II. 2. (7) c) pontja, valamint az American Expressz Gold Kártya Üzletszabályzat II. 2. (7) c) pontja szerint a bank jogosult a szerződésben és az annak elválaszthatatlan részét képező dokumentumokban foglaltakat üzletpolitikájának, illetve termékpolitikájának változása esetén a szerződő fél számára akár kedvezően, akár kedvezőtlenül egyoldalúan módosítani.

A felperes fellebbezésében a Hitelkártya Üzletszabályzat illetve az American Expressz Gold Kártya Üzletszabályzat 2009. november 1-ig hatályos rendelkezései hivatkozott pontjai érvénytelenségének megállapítását kérte, így a hivatkozott feltételek tisztességtelen voltának megítélését ezen időpontig kellett a másodfokú bíróságnak, és a Legfelsőbb Bíróságnak is vizsgálnia, mely időszak alatt azonban a jogerős ítéletben hivatkozott Hpt. 210. §-ának (3) bekezdése módosult.

A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint nem helytálló a másodfokú bíróságnak az a megállapítása, hogy a hivatkozott üzletszabályzatok a Hpt. 2009. július 31-ig hatályos 210. § /3/ bekezdésébe ütközően tették lehetővé az alperes számára üzletpolitikájának, illetve termékpolitikájának változása esetén a szerződés egyoldalú módosítását. A Hpt. 210. §-ának /3/ bekezdése 2002. január 1. és 2009. július 31. között akként rendelkezett, hogy a kamat és a díj mellett „egyéb szerződési feltételt” is csak akkor lehet egyoldalúan az ügyfél számára kedvezőtlenül módosítani, ha a szerződés ezt külön pontban, a pénzügyi intézmény számára meghatározott feltételek, illetve körülmények esetében egyértelműen lehetővé teszi. A perbeli esetben ez a feltétel fennáll, mert az üzletszabályzatok külön pontban hivatkoztak a bank üzletpolitikájának, illetve termékpolitikájának változására, azt pedig nem írta elő a Hpt. 210. § /3/ bekezdése, hogy az egyoldalú szerződésmódosításra csak akkor kerülhet sor, ha az üzletszabályzat ennek feltételéül kifejezetten objektív körülményeket határozott meg. Észlelte a Legfelsőbb Bíróság, hogy a Hpt. 210. § /3/ bekezdését 2009. augusztus 1-i hatállyal módosító 2009. évi XIII. törvény 209. §-ának /6/ bekezdése a módosított rendelkezések visszamenőleges hatályú alkalmazását írta elő, de ennek a fenti érveléssel összefüggésben azért nem volt jelentősége, mert a 20. § /7/ bekezdése 90 napos határidőt biztosított az ezzel kapcsolatos szerződésmódosítás kezdeményezéséhez.

A fentiekből következően a Legfelsőbb Bíróság megítélése szerint a vitatott üzletszabályzati rendelkezések 2009. július 31-ig

megfeleltek a Hpt. 210. § /3/ bekezdésében írtaknak, így figyelemmel a Ptk. 2006. február 28-ig hatályos 209/B § /6/ bekezdésében, valamint a 2006. március 1-től hatályos 209/B § /5/ bekezdésében írtakra, nem minősíthetők tisztességtelennek.

Ugyanakkor a Hpt. 210. § (3) bekezdése 2009. augusztus 1-vel módosult. A 2009. augusztus 1-ét követően újonnan kötött szerződésekre már a 2009. évi XIII. törvénnyel módosított Hpt. 210. §-ának (3) bekezdése volt az irányadó. A 227/2006.(XI.20.) Korm. rendelet 15. §-ának (2) bekezdése pedig a módosított Hpt. 210. §-ának (3) bekezdésére vonatkozott 2009. augusztus 1-ét követően. A módosított szabályozás már csak a kamat, díj és költség tekintetében rendelkezett az egyoldalú szerződésmódosításról és nem szólt az „egyéb feltételek”-et érintő, - az ügyfél számára kedvezőtlen - egyoldalú szerződésmódosításról. A Hpt. 2010. január 1-től hatályos 210. §-ának /3/ bekezdése, mely előírja a jogerős ítéletben hivatkozott „objektív körülmények” tételes meghatározását viszont a vizsgált időszakban még nem volt hatályban, de egyébként is kizárja, a kamaton, díjon, és költségen kívüli - „egyéb feltételek” vonatkozásában az ügyfél számára kedvezőtlen egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét.

Mindezekből következően a per tárgyát részben képező 2009. augusztus 1. és október 31. közötti időszakban nem volt olyan Hpt. rendelkezés, melynek a hivatkozott üzletszabályzati pontok megfeleltek volna. Ezért a Korm. rendelet alapján kellett vizsgálni, hogy a feltételek tisztességtelennek minősülnek-e.

A jogerős ítélet bár többek között a Korm. rendelet 2. § b) pontjára hivatkozva állapította meg az üzletszabályzati rendelkezések tisztességtelen voltát, a b) pontra történt hivatkozása nyilvánvaló elírás. Az ítélet indoklásából ugyanis egyértelműen következik, hogy a másodfokú bíróság szerint a rendelkezések a d) pont második fordulatában írtaknak nem felelnek meg.

E vonatkozásban pedig helytállóan állapította meg a másodfokú bíróság, hogy azért tisztességtelenek a hivatkozott üzletszabályzati rendelkezések, mert nem biztosítják a fogyasztó számára az azonnali hatályú elállás, vagy felmondás jogát a korábban e rendelkezés kapcsán már kifejtettek szerint.

A Legfelsőbb Bíróság észlelte, hogy az ítélet tábla ítéletének rendelkező részében a Hitelkártya Üzletszabályzat II.1. (9) pontja, II.2. (7) c) pontja és az American Gold Üzletszabályzat II.1 (8) pontja, II.2. (7) c) pontja tekintetében a 2009. október 30-i időpont helytelenül került feltüntetésre, ugyanis az üzletszabályzatok 2009. október 31-ig voltak hatályban és ezt az elírást a Legfelsőbb Bíróság korrigálta.

A Legfelsőbb Bíróság a rendelkező rész szerinti döntését a Pp. 275. § (4) bekezdése alkalmazásával hozta meg.

A Legfelsőbb Bíróság a másodfokú bíróság ítéletét túlnyomó részt hatályában fenntartotta, és mivel erre tekintettel érdemben nem változott a pernyertesség, pervesztesség aránya, nem érintette a jogerős ítélet perköltségek viselésére vonatkozó rendelkezéseit.

Az alperes felülvizsgálati eljárásban felmerült költségét maga köteles viselni, a felperesnek megítélhető perköltsége nem volt.

Budapest, 2011. március 22.

.Vezekényi Ursula sk.a tanács elnöke

.Lőrincz Györgyné sk.előadó-bíró

Gyöngyösiné dr.Gyügyei Klára sk.bíró